

НОВИ СТАТУТ ГРАДА БЕОГРАДА

23. фебруара Скупштина града Београда на заједничкој седници свих већа усвојила је нови Статут града Београда.⁽¹⁾ После Скупштине града свих 16 београдских општина усвајају Статут града, као заједнички акт општина и града и сопствене статуте, чиме се завршава фаза значајне друштвено-политичке активности свих самоуправних субјеката у општинама и граду на променама и доградњи друштвено-политичког система у условима Београда — великог града и сложене самоуправне заједнице општина и посебне друштвено-политичке заједнице.

Статут града Београда припрема се дуже времена и може се рећи да целокупна активност траје више од годину дана, а при томе треба имати у виду и посебне околности које су битно утицале на саму припрему Статута али и још више на његову садржину и решења до којих се дошло.

I

Пре свега, треба истаћи да је Статут града припреман у ситуацији када су поново после дуже времена постављени проблеми остваривања концепције комуне и њеног места и улоге у систему самоуправних односа и изградње политичког система социјалистичке самоуправне демократије.

Треба подсетити да је друг Кардељ у свом излагању на XXX седници Председништва СКЈ указао на потребу да се свестраније и целовитије сагледају проблеми остваривања комуне као самоуправне друштвено-политичке заједнице у данашњим конкретним условима остваривања целине друштвено-економских и политичких односа и система самоуправне социјалистичке демократије.

Полазећи од тога, а и од потреба и захтева из бројних општина у току је рад на сагледавању актуелних питања остваривања комуналног система. Припремљен је материјал за Савезни савет за политички систем који отвара бројна питања функционисања комуналног система а, пре свега, теоријске и политичке претпоставке конституисања комуне као самоуправне, отворене и сложене заједнице и првог обавезног оквира територијалне и функционалне интеграције самоуправних друштвено-економских и политичких односа.

На Марксовим теоријским поставкама о комуни „као најзад пронађеном политичком облику економског ослобађања рада“ отворена су бројна конкретна питања остваривања друштвено-економских функција у комуни полазећи од удруженог рада и планирања, затим остваривања солидарности и социјалне политике у комуни и на тој основи изградња самоуправног политичког система комуне у коме се остварује усклађивање интереса и интеграције свих самоуправних организација и заједница, а, пре свега, основних организација удруженог рада, месних и

⁽¹⁾ У послератном периоду ово је шести Статут град Београда. Први је усвојен 1954. године, затим 1960. затим 1964. и 1968. године и пре садашњег последњи је усвојен 1974. године. Пре овог Статута постојала су законска решења а паралелно и Статут среза Београд.

интересних заједница, њене делегатске скупштине уз активно ангажовање и укључивање друштвено-политичких организација.

Сва ова питања а и бројне дилеме, контраверзни ставови и различита искуства била су присутна и у припремама за доношење Статута града Београда.

II

Поред општинских питања остваривања комуналног система Статут града резултат је свестране критичке анализе сопствених услова и решења у граду. Такође је учињен и покушај да се после трогодишњег искуства на остваривању Устава и функционисању политичког система укаже на добра и позитивна односно афирмисана решења али још више да се преиспитају и изврше одређене промене и корекције у појединим областима остваривања друштвено-политичког система у условима великог града и сложене заједнице општина.

При томе је било неопходно, пре свега, поћи од значајних промена у основним друштвено-економским односима; где је после доношења Закона о планирању, а нарочито Закона о удруженом раду и других системских закона дошло до нових решења и већ у значајној мери развијене праксе на успостављању самоуправних друштвено-економских односа и удруживања рада и средстава.

Положај и организовање удруженог рада са свим специфичностима у условима Београда и са одређеним концентрацијама појединих делатности (индустрија, грађевинарство, банке, промет) условило је потребу посебног регулисања нових друштвено-економских односа и процеса удруживања рада и средстава и на тим измењеним друштвено-економским односима изградњу нових и дограђивање постојећих решења у друштвено-политичком систему.

На овим основама у Београду је пре више од годину дана покренута ширира активност и предложена нова решења у друштвено-политичком систему која би дала одговоре у новим условима на нарасле потребе изградње широког, демократског, самоуправног друштвено-политичког система који полази од основне организације удруженог рада и месне заједнице као основних самоуправних заједница и који се даље изграђује и повезује новим положајем општине у граду као основних самоуправних заједница и затим у град као самоуправну заједницу удружених општина.

У таквом приступу изградњи нових односа у друштвено-политичком систему у конкретним условима Београда као великог града и самоуправне заједнице општина, поред критичке анализе сопствене праксе, полазна опредељења су тражена и на основу студије друга Кордеља^(?) и закључака XXX седнице Председништва СКЈ, где је истакнут и потврђен став да изградња самоуправног политичког система постаје одлучујуће питање нашег даљег успешног развоја.

(?) Е. Кордељ: Правци развоја политичког система социјалистичког самоуправљања - издао „Комунист“ — 1978. године.

III

У свим овим околностима рад на Статуту града Београда добио је на значају и истовремено постао основна политичка преокупација свих самоуправних фактора у граду у протеклом периоду од скоро годину дана.

Претходне конференције Савеза комуниста о самоуправној улози месне заједнице и општине као и бројна саветовања и пленуми Градског комитита и Социјалистичког савеза о делегатском систему, критичке оцене о самоуправном интересном организовању и друге акције у општинама и граду омогућиле су пре израде Статута града припрему заједничке платформе која је као „Полазне основе за промене у друштвено-политичком систему” већ садржала основна опредељења свих субјективних снага у граду о правцима промена и изградње политичког система. После јавне дискусије о „Полазним основама” и најшире јавне подршке основним опредељењима и решењима у њима створене су претпоставке за израду Нацрта статута града и општина.

Основна политичка полазишта у припреми статута града најкраће изражена била су:

— из самоуправне позиције удруженог рада изводи се доминантан утицај основних организација удруженог рада на целину друштвено-политичког система у општини и граду;

— месна заједница у условима великог града као једна од основа јединственог система самоуправљања и власти радничке класе постаје полазиште политичког одлучивања у целини а посебно у општини, чиме се обезбеђује и самоуправни развој месне заједнице као људске заједнице;

— систем интересног организовања изграђује се на новим основама као место самоуправног споразумевања и изградње нових друштвено, економских односа;

— изградња нове самоуправне општине у великом граду као самоуправне заједнице радних људи и грађана и њихових самоуправних асоцијација;

— таква самоуправна трансформација града која доводи до развијања његових својстава заједнице општина у којој се остварују заједнички интереси и утврђује заједничка политика, интереси и потребе;

— даље развијање делегатског система као облика самоуправне и политичке интеграције друштва у целини и на тој основи даља изградња скупштинског система;

— укључивање субјективних снага социјалистичке свести као интегралног дела друштвено-политичког система и преузимање одговорности друштвено-политичких организација за политику у целини.

IV

Пре саме изградње Нацрта статута поставило се питање концепције, садржине и обима статута.

Полазећи од свих напред наведених околности изражена је потреба да се концепцијски на нов начин статутарно регулишу односи.

Већ ранији статут из 1974. године представљао је покушај да се изрази целина самоуправних односа и њихов нови карактер. Међутим, тада 1974, он је рађен убрзо после нових устава и није било довољно времена, а ни праксе која би могла да допринесе изражавању ширине самоуправних односа и целине система.

Због тога је нови Статут града Београда по концепцији другачији акт од ранијег статута града.

Пошло се од схватања (које има извесне аналогije и са уставима) да статут треба схватити много шире и да у њему на нов начин треба изразити целокупност самоуправних односа и друштвено-политички систем у општинама и граду. На тај начин статут града има битно измењену структуру и напуштен је концепт организационо-нормативног регулисања односа.

То значи да се покушало на нов начин да изразе сви основни субјекти политичког система основних организација удруженг рада, месних заједница, самоуправних интересних заједница, општина, града и др.) и да се изразе шири самоуправни односи и везе у функционисању система (планирање, споразумевање, заштита својине и права и др.).

Почетни делови статута немају карактер регулисања односа у овим областима. Норме статута не би могле бити схваћене као „императивне” јер је реч о организацијама и заједницама које имају своје самостално место у самоуправном систему и непосредно и самостално самоуправним актима регулишу своје односе.

Међутим, шири „повељска” обрада свих ових субјеката и функција у друштвено-политичком систему има други смисао. То је, пре свега, покушај да се радним људима на једном месту прикаже систем самоуправних и политичких односа у целини као израз једне шире концепције и схватања статута као „самоуправне повеље” и основе самоуправног друштвено-политичког система. Затим, овакво статутарно регулисање има карактер заједничке политичке оријентације и тежње да се свеукупна понашања самоуправних и других субјеката усмеравају статутом. И на крају такав статут представља основу за друштвено-политичку и самоуправну активност у циљу успостављања односа предвиђених статутом, уколико они у пракси одступају од заједнички усвојених норми.

V

Статут града Београда у основи има три дела ⁽³⁾. Први део статута изражава на шири, повељски начин основне субјекте самоуправног друш-

⁽³⁾ Део први: ПОЛОЖАЈ И УЛОГА РАДНОГ ЧОВЕКА И ГРАБАНИНА У САМОУПРАВНОМ ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКОМ И ПОЛИТИЧКОМ СИСТЕМУ; I Положај радног човека и грабанина у систему социјалистичке самоуправне демократије, II Радни људи у удруженом раду, III Месна заједница, IV Самоуправна интересна заједница, V Општина, VI Град, VII Делегатски систем, VIII Скупштински систем, IX Субјективне друштвене снаге у друштвено-политичком систему, X Самоуправно споразумевање и друштвено договарање, XI Самоуправно планирање, XII Заштита самоуправних права и друштвене својине, XIII Уставност и законитост, XIV Информисање, јавност и одговорност у раду. Део други: УЛО-

твено-политичког система и њихове међусобне везе и односе у остваривању друштвено-политичког система.

Други део представља новину и у нормативном а исто тако и садржинском смислу. У другом делу садржана су основна опредељења и политика у појединим областима која је до сада друштвеним договорима и на други начин утврђена у општинама и граду („Плава књига” о становању, „бела књига” о здравству, „дрвена књига” о дечјој заштити и друго).

Трећи део Статута представља условно речено статут у старом смислу речи, тј. ту се уређују права и дужности града, овлашћења и послови као и организација градских органа.

Први део Статута града има четрнаест глава које обрађују положај човека и грађанина у друштвено-политичком систему, положај радних људи у удруженом раду, положај радних људи и грађана у месним заједницама, самоуправним интересним заједницама, општини и граду, а затим се уређује делегатски и скупштински систем, улога субјективних друштвених снага у друштвено-политичком систему и завршава се са самоуправним споразумевањем и друштвеним договарањем, планирањем, заштитом самоуправних права и друштвене својине, уставношћу и законитошћу и информисањем, јавношћу и одговорношћу у раду.

Полазиште целокупног система изводи се из независности слободног положаја радног човека и грађанина (глава I у I делу) који путем остваривања права на сомоуправљање и права рада друштвеним средствима као основних и неотуђених права остварују своју доминантну позицију у целини система. При томе чини се покушај да се разраде конкретни инструменти за остваривање такве позиције у условима великог града (демократска права, иницијатива, деловање друштвено-политичких организација и сл.

Полазећи од става да су развијени самоуправни односи у основној организацији удруженог рада (глава II), услов за овладавање целом друштвене репродукције изведен је положај основне организације удруженог рада у политичком систему као основе за све облике политичког организовања у месној заједници, самоуправној интерсној заједници, општини и граду. При томе се полази од става да радници у основним организацијама удруженог рада поред привређивања све више планирају, и сагледавају заједничке потребе у становању, образовању, здравству и сл., јер само на тај начин се обезбеђује одлучујућа позиција удруженог рада у договарању и споразумевању у целини политичког система, а посебно у месној заједници, самоуправној интересној заједници, општини и граду.

ГА РАДНИХ ЉУДИ И ГРАБАНА У УТВРЂИВАЊУ И ОСТВАРИВАЊУ ПОЛИТИКЕ РАЗВОЈА ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНОГ ЖИВОТА И РАДА: Део трећи: ПРАВА, ДУЖНОСТИ И ОРГАНИЗАЦИЈА ГРАДА БЕОГРАДА: I Опште одредбе, II Права и дужности града, III Друштвени план града, просторни и урбанистички планови, IV Градски биланс средстава заједничке и опште потрошње и средства града, V Органи града: 1. Скупштина града, 2. Извршни савет Скупштине града, 3. Градски органи управе, стручне службе Скупштине града и организације које врше послове од интереса за град, 4. Припремање предлога у Скупштини и акти Скупштине града и њених органа. Део четврти: ПРОМЕНЕ СТАТУТА ГРАДА: Део пети: ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ.

У Статуту је посебно указано на специфичности појединих области удруженог рада у граду и зато се посебно говори о индустрији, спољној трговини, банкама, али и о обавезама друштвено-политичких заједница према основним организацијама удруженог рада и посебно оним од посебног друштвеног интереса и стварању услова за њихов рад.

Посебан значај имају одредбе о месној заједници (глава III) где је учињен покушај да се конкретније изрази месна заједница каква је потребна Београду као великом граду. Месна заједница мора да постане полазна основа за изградњу политике у целини и истовремено скуп свих облика активности и одлучивања радних људи и грађана. Због тога се месна заједница у великом граду све више изражава као људска заједница, као сложена самоуправна заједница и заједница солидарности и узајамности. У месној заједници сви облици активности имају изузетан значај — како различити облици политичке активности али исто тако и сви други облици кућне самоуправе, затим најразноврснијих културних, спортских и других друштвених активности па све до решавања многобројних питања из области комуналних потреба становања, деље заштите, заштите животне средине и др.

У Београду се на јединственим основама приступа образовању јединица самоуправних интересних заједница у месним заједницама, у свим друштвеним делатностима, као облика непосредног одлучивања о питањима из тих области у месној заједници и облика непосредног учешћа месних заједница у изграђивању политике у општинским и градским самоуправним интересним заједницама. Јединице у месним заједницама су делегатска основа за општинске самоуправне интересне заједнице.

Отворено је питање територије месних заједница и у вези са тим урбанистичког планирања и стварања просторних и других услова за успешнији рад месних заједница.

Изузетан значај у дискусији о положају и улози месне заједнице изазвало је питање материјалне базе одлучивања у месној заједници и средстава за рад месних заједница. При томе се полази од става да је материјална основа одлучивања у месним заједницама непосредно учешће у наменским и удруженим средствима у оквиру самоуправних интересних заједница, одређени организација удруженог рада као и личним средствима грађана. Поред тога из друштвених средстава месним заједницама се обезбеђују средства за опште и режијске потребе и рад свих органа у месној заједници.

У глави о самоуправним интересним заједницама (глава IV) изражен је нови заокружен концепт самоуправних интересних заједница у општинама и граду на основу критичке анализе досадашње праксе. Акцент је стављен на изграђивање нових друштвено-економских односа самоуправно споразумевање и облике друштвеног утицаја на одређене делатности путем самоуправних интересних заједница. У свим областима општинске самоуправне интересне заједнице су основни облици интересног организовања, а градске самоуправне интересне заједнице настају као удржене из општинских самоуправних интересних заједница.

ца. У складу са новим односима у општинским самоуправним интересним заједницама се у највећој мери реализује политика, а удружене градске самоуправне интересне заједнице су места договарања општина и утврђивања основа заједничке политике и јединствених критеријума солидарности.

Као делови самоуправних интересних заједница образују се јединице у месним заједницама а основне заједнице за више месних заједница око одређених објеката (библиотека, амбуланта) или за одређене гране делатности (књига, позоришна комүна, образовни центри). У самоуправне интересне заједнице се уводе у принципу променљиви делегати на свим нивоима о чему одлучују делегације односно општинске СИЗ када желе да мењају одређене делегате.

Битна промена у Статуту града учињена је новим дефинисањем самоуправне општине (глава V). Општина се схвата као сомоуправна заједница радних људи и њихових самоуправних асоцијација — основних организација удруженог рада, месних заједница, самоуправних интересних заједница, друштвених и других организација и других заједница. Општина је основна друштвено-политичка заједница и у њој се остварује највећи део оних послова и функција које су најближе грађанима али је општина истовремено и чинилац самоуправне демократске интеграције, усклађивања интереса и споразумевања и договарања радних људи и њихових самоуправних организација и заједница. У том смислу у општини се доноси друштвени план, она има посебан биланс средстава и све друге неопходне инструменте за остваривање своје нове улоге у граду.

Истовремено са битном променом позиције општине и са њеним изграђивањем као самоуправне заједнице долази и до темељне трансформације града (глава VI) као самоуправне и друштвено-политичке заједнице.

Иако није реч о промени уставних одредаба, граду као самоуправној и друштвено-политичкој заједници суштински и друштвено-политички се врше промене и више изражавају својства града као заједнице општина. У том смислу и у трећем делу Статута где се врши расподела надлежности и овлашћења између органа општина и града више се истиче начин остваривања послова у граду али као заједничког договора општина. Град се развија као самоуправна заједница општина, као место договарања општина о основама заједничке политике и одлучивања само о оним питањима која су резултат заједничких потреба и интереса радних људи и грађана у општинама у граду.

На новим основама општина и града као заједнице општина целокупан Статут изражава покушај изградње целовитог система у коме сви самоуправни субјекти самостално одлучују и одговарају али истовремено и изражавају нужну синтезу и заједништво као унутрашњу садржину и суштину односа у општини и граду. Политика се конституише широко у бројним самоуправним субјектима али без заједништва и синтезе нема заједничке политике. Зато у сложеним условима града звака општина је самостална и одговорна за политику у целини, али

све општине нужно у оквиру града изграђују заједничку политику и обезбеђују заједничке приоритете, критеријуме и мерила.

Процес одлучивања у граду као заједници општина је веома сложен, понекад и спор, али само заједничким дефинисањем циљева и политике ствара се сазнање о заједничким интересима и тада је јасна и заједничка одговорност за спровођење политика.

На тим основама изграђују се нови односи између свих субјеката у процесу одлучивања а посебно између општина и њиховог договарања у граду које, као основно опредељење садржи нови Статут града.

Исто тако, не мање значајно поглавље у Статуту града представља глава о субјективним друштвеним снагама у друштвено-политичком систему (глава IX). Ова глава, полазећи од положаја и улоге друштвено-политичких организација утврђене Уставом и другим документима покушава да изрази инструменте и облике деловања субјективних снага као интегралних делова друштвено-политичког система. Исказује се посебно потреба деловања Савеза комуниста и Социјалистичког савеза кроз делегатски систем, у процесу политичког одлучивања као и увођењем друштвених савета као заједничких тела свих субјективних снага и делегатских скупштина.

Поглавље о делегатском и скупштинском систему (главе VII и VIII) полазе од схватања да делегатски систем као облик организовања радничке класе и свих радних људи и грађана за вршење власти и управљања другим друштвеним пословима и као облик самоуправне и политичке интеграције друштва у целини представља окосницу система социјалистичке самоуправне демократије. При томе на основу трогодишњег искуства уграђена су бројна конкретна опредељења и нова решења — више делегација, променљиви делегати у самоуправним интересним заједницама, развијање физиономије већа скупштине и друга.

Поглавља о планирању (глава XI), самоуправном споразумевању (глава X) и заштити самоуправних права (глава XII), јавности и одговорности (глава XIV) изражавају конкретна опредељења о самоуправном планирању као континуелном процесу усклађивања потреба и могућности код свих субјеката, затим одговорности за самоуправне споразуме и њихово спровођење, разрађивање система информисања и друга питања.

VI

Други део Статута града, као што је већ поменуто садржи по концепту и начину исказивања сасвим нове одредбе о политици и опредељењима у појединим областима. Као резултат већ вишегодишње праксе у општинама и граду, у појединим областима политика је утврђена на принципима најширих друштвених договора и после широких јавних дискусија — становање, здравство, дечја заштита. У наредном периоду већ се врше припреме да се и у другим областима на исти начин уз најшире учешће свих радних људи утврди политика — усмерено образовање, култура и др.

Полазећи од значаја таквог начина утврђивања заједничке политике, али и од чињенице да све више има друштвених договора, превладало је схватање да би било рационално и целисходно да се у Статуту града искажу основна опредељења и циљеви политике у појединим областима. На тај начин обезбеђује се на синтетизован начин приказивање основних циљева и политике у појединим областима.

Други део Статута полази од квалитативних циљева утврђених Друштвеним договором о циљевима друштвеног и економског развоја града у целини. Ти циљеви као стратешка опредељења основа су за развој у свим областима (развој самоуправних односа, стварање високог дохотка, односи у расподели, кретање непривредне потрошње, продуктивност и сл.).

Полазећи од ових циљева изложена су основна опредељења у области друштвено-економског развоја (индустрија, промет, грађевинарство, снабдевање и др.) затим комуналних делатности и становања (стамбена политика, земљишна политика, саобраћај и др.) и затим друштвене делатности па све до заштите човекове средине. Овај део има за циљ да обезбеди јединство и кохерентност политике у појединим областима. За поједине области у којима није утврђена политика предвиђена је обавеза за наредни период да се на бази друштвеног договарања утврди заједничка политика.

VII

Трећи део Статута града под називом „Права, дужности и организација града Београда“ у ствари је организационо-правни део новог Статута и изражава потребу да се прецизно дефинишу права и дужности града и његова организационо-правна и друга структура и организација органа и служби.

У овом делу Статута учињен је покушај да се дефинишу права и овлашћења органа али и при томе се полази од основног става да конкретна овлашћења органа града произлазе из договора општина. Уграђен је став да град врши одређена права и дужности која му на основу Устава СР Србије у заједничком интересу, договорено поверавају општине. Повераване права и дужности граду врши се и самим Статутом, јер је он заједнички акт свих општина и града (4).

Права и дужности града изражени су на нов начин, а нарочито послови и овлашћења органа града. Учињени су покушаји да се јасније и прецизније дефинишу овлашћења органа града. Сва ова питања изражавају и односе заједништва са органима општина али се покушава да се у појединим областима (комунално-стамбена, народна одбрана, правосуђе и др.) изразе нови односи и начин одлучивања, пре свега кроз овлашћења града за утврђивање основа заједничке политике у поједи-

(4) Према изричитим одредбама Устава СР Србије статут града утврђује се као заједнички акт општина и града пошто се тиме утврђују права која град врши из оквира права и дужности општине. Због тога је процедура усвајања статута града посебно сложена. Поред заједничког рада и припреме све општинске скупштине усвајају статут града у истоветном тексту као и своје статуте. Несогласност једне општине онемогућила би усвајање статута града.

ним областима.

Битно је измењен досадашњи однос са приградским општинама. У највећем броју питања изражено је јединство подручја града и тиме извршено изједначавање свих општина у оквиру града. Остало је само још неколико специфичних питања која се и даље регулишу на посебан начин у овим општинама.

Посебно је значано регулисање односа између општина и града и статутарна овлашћења органа града у области прописа, пре свега, у статутарним решењима задржан је принцип да је због јединства града и остваривања једнаког положаја грађана неопходно на нивоу града задржати доношење одлука и других прописа у највећем броју области од заједничког интереса. У члановима 198. и 199. утврђена су овлашћења органа града за доношење прописа из непосредних уставних овлашћења граду, али и из овлашћења која имају општине у следећим значајнијим областима — финансије и порези, народна одбрана, унутрашњи послови, правосуђе, здравство, урбанизам, саобраћај, комунално-стамбена област и земљиште, имовинско-правне односе и поједина питања из области привреде која се односе на радно време, промет производа и услуга и сл. Из ових решења је видљиво да је и даље задржано јединствено уређивање најзначајнијих односа и доношење прописа на нивоу града.

Међутим, Статут у овој области садржи и одређена нова решења која се односе на могућност да градски пропис не регулише у свим областима односе од краја него да одређене односе може и општина да уреди, или да донесе допунске прописе. Тиме се изражавају могуће специфичности појединих општина и отвара нови простор за развијање улоге општине у доношењу прописа.

У области прописа полази се од претпоставке да прописе у принципу извршавају органи општине сем уколико изричито није другачије предвиђено прописом. Органи града утврђују политику извршавања прописа.

У односу према организацијама удруженог рада полази се од поставке да органи општине врше сва права и дужности по Уставу и Закону према организацијама удруженог рада осим у одређеним областима утврђеним Статутом (планирање, изградња града, комуналне делатности и још неке) и то када је ове организације основао град. Код једног броја организација удруженог рада од ширег градског интереса (одржавање стамбеног фонда, пијаци, сајмови, аеродром, и сл.) предлаже се да према овим организацијама органи општина врше све послове надзора осим сагласности на програме, утврђивање цена и именовање директора — што су статутарна овлашћења органа града.

У организацији и раду Скупштине извршене су значајне новине. Пре свега, Веће општина и до сада али и Веће удруженог рада много више него до сада, изражавају делегатске интересе општина. Веће удруженог рада се бира по изборним јединицама у општинама а не као до сада по градским изборним јединицама.

Битно је измењен делокруг појединих већа са основном оријентацијом да се даље развија физиономија већа и јача њихова улога.

Значајно је проширен самостални делокруг Већа удруженог рада и то нарочито на питањима дохотка и одлучивања о њему, развој самоуправних односа и другим питањима од интереса за поједине области удруженог рада.

Веће општина значајно проширује своју надлежност и практично сва битна питања се разматрају у њему а посебно комунална, стамбена и земљишна политика, затим управа, судство и друга где је битно усклађивање општина. Тиме се стварају услови да одлучивање у њему још више изражава интересе и договарање општина.

Радикално је смањен делокруг Друштвено-политичког већа и то са основном оријентацијом да ово Веће више развија своју улогу политичке координације и сарадње са друштвено-политичким организацијама и праћења системских питања и заштите система. Из његовог делокруга искључена су бројна конкретна питања (управа, судство и сл.) али су остале битне „системске ствари“. На тај начин очекује се да би се оно ређе састајало и уз учешће водећих представника друштвено-политичких организација, омогућило више политичке и друге координације.

У целини у раду Скупштине уводи се тзв. „вишефазни поступак“ који изражава нове односе у одлучивању у Скупштини града. Статутом се утврђују поједина значајна питања (друштвени план, стамбени прописи, управни и инспекцијски послови и сл.), која се као нацрт утврђују на већима Скупштине града и онда шаљу на 30 дана у скупштине општина на разматрање и заузимање ставова. Свака општина може да предложи проширивање тих питања ако има посебан интерес, и на друга питања која такође иду по истој процедури. Општине су дужне да својим статутима разраде начин и облике делегатских расправа и заузимања ставова о овим питањима у скупштинама општина — на већима и о њима обавезно заузимају ставове. После заузимања ставова у општинама, предлог по други пут излази на већа Скупштине града када се коначно одлучује о њему али уз ставове делегата из општина. Овим вишефазним поступком постиже се нови систем односа и заједничке одговорности за политику и односе општина и града.

Нови Статут предвиђа увођење друштвених савета при друштвено-политичким заједницама, органима управе или за управну област и при организацијама удруженог рада. Заједнички друштвени договор, који су усвојиле све општинске и градске структуре начело и пре закона конституише друштвене савете а после тога би све општине и Градска скупштина приступиле доношењу конкретних одлука о оснивању одређених савета. При томе треба убрзати оснивање савета при органима и областима управе.

У Извршном савету и органима управе извршена су значајна проширења и прецизирана овлашћења али и одговорности. При томе су коришћени и уграђени ставови из Савезног закона који је још у припреми. Посебно се у управи и организацијама које врше управна и друга јавна овлашћења као и у стручним службама самоуправних интересних заједница покушало да јасније и конкретније изразе њихова

овлашћења и одговорности — посебно у односу на грабанае, законитост и ажурност.

VIII

Статут града усвојен је после једномесечне јавне дискусије. При томе Нацрт статута града изазвао је изванредан интерес у свим срединама од стручних — удружења правника, политиколога, урбаниста, па до свих месних заједница, великог броја организација удруженог рада и грабана појединачно.

Из јавне дискусије пристигло је са више стотина скупова само конкретних примедби око 400. На основу таквог интереса у јавној дискусији сачињен је предлог статута који је у односу на нацрт садржао 40% нових одредби чији је основни смисао излажење у сусрет захтевима из јавне дискусије и на тој линији даље проширивање и конкретизација основних решења.

Статут града је усвојен. Статути општина су такође усвојени. Међутим, усвајањем Статута тек су створене организационе и нормативне претпоставке за мењање односа и стања, за даљи правац самоуправне и друштвено-политичке активности на изградњи друштвено-политичког система на основама самоуправне социјалистичке демократије и у условима великог града као сложене самоуправне заједнице општина.

Милан Вујичић